

Risicohoudingonderzoek Nationale-Nederlanden uitkomst en onderzoeksmethoden

Als pensioenuitvoerder is Nationale-Nederlanden wettelijk verplicht om minstens eens in de vijf jaar voor pensioendeelnemers met een beschikbare premieregeling de gemiddelde 'risicohouding' vast te stellen. Dit is de mate waarin zij beleggingsrisico's willen én kunnen nemen om hun pensioendoelstellingen te bereiken. Door de Wet toekomst pensioenen (Wtp) wordt pensioen variabel. Het wordt onder andere mogelijk om als default te laten afbouwen naar een variabele uitkering ('doorbeleggen'). Deze ontwikkeling maakt het zorgvuldig vaststellen van de risicohouding nog belangrijker, met name in de aanloop naar de pensioendatum. Daarnaast is het belangrijk dat we werkgevers en werknemers helpen bij het maken van impactvolle keuzes voor de pensioenregeling – met een default die past bij de gemiddelde risicohouding van de deelnemers.

In juli en augustus 2021 heeft Nationale-Nederlanden in samenwerking met onderzoeksbureau Ipsos daarom een risicohoudingonderzoek uitgevoerd onder een representatieve groep van onze hele portefeuille van (gewezen) deelnemers. Dit hebben we gedaan volgens een nieuwe, zorgvuldig onderbouwde methode.

Op basis daarvan hebben we de gemiddelde risicohouding vastgesteld, met een daaruit volgend beleggingsbeleid met betrekking tot de standaard

lifecycle. We vertellen graag wat de uitkomsten zijn en hoe we dit onderzoek hebben uitgevoerd.

Uitkomst: gemiddelde risicohouding van onze deelnemers

We hebben vastgesteld dat de gemiddelde risicohouding van de deelnemers van Nationale-Nederlanden past bij een lifecycle met **beleggingsrisico gebalanceerd** en **risicoafbouw naar een variabele uitkering met 30% beleggen**.

De standaard van Nationale-Nederlanden

De Wtp maakt het mogelijk om afbouw naar een variabele uitkering te voeren als standaard in de pensioenregeling. Dit blijkt uit ons onderzoek ook het beste te passen bij onze deelnemers. Daarom is vanaf ingang van de Wtp de standaard lifecycle van Nationale-Nederlanden beleggingsrisico gebalanceerd en risicoafbouw naar een variabele uitkering met 30% beleggen. Deze standaard kan de werkgever overnemen voor zijn pensioenregeling, als de werkgever en de (eventuele) vertegenwoordiging van werknemers hiermee akkoord zijn.

Het is mogelijk om voor een pensioenregeling af te wijken van de standaard van Nationale-Nederlanden. Gaan de werkgever en de (eventuele) vertegenwoordiging van

werknemers niet akkoord met afbouw naar een variabele uitkering? Dan wordt de standaard gebalanceerd met afbouw naar een vaste uitkering.

Let op: tot de Wtp van kracht wordt, is de standaard lifecycle van Nationale-Nederlanden beleggingsrisico gebalanceerd en risicoafbouw naar een vaste uitkering.

Een deelnemer mag afwijken van de standaard in de regeling, als hij of zij het individuele risicoprofiel heeft vastgesteld met behulp van de risicoprofielbepaler. We ontwikkelen op dit moment een vernieuwde risicoprofielbepaler, die is gebaseerd op dezelfde nieuwe methode als we hebben gebruikt voor het risicohoudingonderzoek.

Nieuwe methode om de risicohouding vast te stellen

In het verleden werd de risicohouding grotendeels vastgesteld met behulp van zuiver tekstuele meerkeuzevragen, zoals: 'Wilt u veel, gemiddeld of weinig beleggingsrisico lopen?' De laatste jaren zien we een grote ontwikkeling in de manier waarop de risicohouding (incl. risicobereidheid) wordt vastgesteld. De nadruk ligt steeds meer op het onderzoeken van cijfermatige methodes (onder andere vanuit de wetenschap) die gebruikmaken van voorbeeldbedragen in een pensioencontext om de risicohouding accurater te bepalen. Daarom heeft Nationale-Nederlanden besloten om het risicohoudingonderzoek ambitieus aan te pakken. We hebben met een multidisciplinair team meerdere methodes getoetst op begrijpelijkheid en bruikbaarheid. Daarna is het onderzoek uitgevoerd op basis van een goed onderbouwde methode die in lijn is met de Wet toekomst pensioenen.

Onderzoek in drie fasen

1. Mogelijkheden onderzoeken en hypothesen vormen

Eerst hebben we onderzocht welke methoden geschikt zijn voor het uitvragen van de risicohouding voor pensioen. Hiervoor zijn wetenschappelijke literatuur, praktijkvoorbeelden en wetenschappelijk specialisten¹ geraadpleegd. Vervolgens hebben we de meest kansrijke methoden geselecteerd en doorontwikkeld.

2. Kwalitatief onderzoek (individuele interviews)

Om vast te stellen in hoeverre deelnemers de manier van uitvragen begrijpen, is door onderzoeksbureau Ipsos een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek bestond uit uitgebreide individuele interviews onder een representatieve groep deelnemers. Hieruit bleek dat verschillende methoden van uitvragen eigen voor- en nadelen hebben en daarom elkaar aanvullen.

Op basis hiervan hebben we geconcludeerd dat een combinatie van zuiver tekstuele meerkeuzevragen en op onderzoek gebaseerde methodes met voorbeeldbedragen een goed uitgangspunt biedt voor begrijpelijke, geloofwaardige en relevante bepaling van de risicohouding. Zo spelen we in op de behoefte van deelnemers om eerst te begrijpen wat beleggingsrisico inhoudt en vervolgens inzicht te krijgen in hoe groot dat risico is.

Onze nieuwe 'best of three worlds'-methode bevat in drie stappen de volgende componenten:

1. zuiver tekstuele meerkeuzevragen, die deelnemers inzicht geven in de werking van het pensioen en in de voor- en nadelen van beleggen voor pensioen.
2. vragen op basis van de choice sequence (CS)-methode aangepast aan de pensioenpraktijk², die deelnemers inzicht geven in de hoogte van het verwachte pensioen en de omvang van de risico's. De pensioeninkomens die we tonen zijn gebaseerd op deelnemerskenmerken.
3. uitkeringsbedragen over twintig jaar tijd op basis van de wettelijke uniforme rekenmethodiek (URM), die deelnemers inzicht bieden in de ontwikkeling van de (variabele) pensioenuitkering vanaf de pensioendatum.

3. Risicohoudingonderzoek: kwantitatief onderzoek (online vragenlijsten)

Vervolgens is deze nieuwe methode met de drie componenten ingezet voor risicohoudingonderzoek onder deelnemers, om zo op een gebalanceerde wijze de risicohouding vast te stellen. Dit kwantitatieve onderzoek bestond uit online vragenlijsten. Het onderzoek is in juli en augustus 2021 uitgevoerd door onderzoeksbureau Ipsos onder een representatieve groep van 6.432 (gewezen) deelnemers van Nationale-Nederlanden. Samen met Ipsos hebben we de uitkomsten vervolgens uitgebreid geanalyseerd. Hierin zijn ontwikkelingen in de wetgeving meegenomen en is gebruikgemaakt van wetenschappelijke inzichten.

¹ We hebben gesprekken gevoerd (met wetenschappers van Netspar, Universiteit Leiden, Universiteit van Tilburg en Nyenrode Business Universiteit) over wetenschappelijke methoden en andere manieren om informatie over de risicohouding uit te vragen.

² De wetenschappelijke CS-methode biedt een reeks van keuzes waarbij deelnemers kiezen tussen twee (risicovolle) uitkeringen op basis van arbeidsinkomen. Bij iedere nieuwe keuze zijn de opties afhankelijk van de eerder gemaakte keuzes, waardoor de risicobereidheid steeds preciezer in kaart wordt gebracht. Voor de CS-methode aangepast aan de praktijk wordt ook een reeks keuzes tussen twee uitkeringen voorgelegd, maar zijn de getoonde pensioenbedragen gebaseerd op het beleggingsrisico van de lifecycles van Nationale-Nederlanden.